

<https://doi.org/10.52256/2710-3560.98.2024.98.23>
 УДК [373.2.091+316.42+376]:378.147(045)

Юлія Саврій,
 доктор філософії,
 старший викладач кафедри педагогіки,
 психології та фахових методик,
 КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний
 коледж імені Михайла Грушевського», м. Бар
 ORCID ID 0000-0002-3085-5646
 julyas86@bigmir.net

СУЧАСНИЙ ВИХОВАТЕЛЬ ЯК ФАСИЛІТАТОР ІГРОВОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті визначено важливість ролі сучасного вихователя у фасилітації навчання дітей передшкільного віку через гру. Уточнено сутність поняття «фасилітація» та обґрунтовано необхідність використання фасилітації в контексті підготовки майбутніх вихователів до організації ігрової діяльності дітей. Для реалізації поставленої мети використано методи аналізу, синтезу, зіставлення систематизації та узагальнення, наукових положень.

Опираючись на аналіз науково-педагогічних досліджень, з'ясовано, що «фасилітація» походить від англ. facilitate – це допомагати, направляти, полегшувати. Тобто це фахівець, який направляє процес розвитку дитини, створює для цього атмосферу психологічної підтримки та інтелектуального й емоційного добробуту.

Закцентовано увагу на тому, що ігрова форма навчання дозволяє дітям не тільки засвоювати факти, але і розвивати навички співпраці, комунікації та критичного мислення. Вона перетворює навчання на захопливий процес, в якому діти навчаються не лише тому, що потрібно, але і тому, що це цікаво. Наголошено, що важливо здійснювати підготовку вихователів до організації ігрового навчання дітей, відповідно до сучасних освітніх стандартів, зарубіжних досліджень та українських освітніх концепцій.

Відповідно до різновидів ігор дітей передшкільного віку описано різні способи ігрового навчання, що може застосовувати вихователь-фасилітатор.

З'ясовано, що умілі фасилітатори здатні інтегрувати навчальні цілі в ігрові умови, сприяти залученню та активності кожної дитини. Сучасному вихователю важливо володіти знаннями та навичками, необхідними для організації навчання дітей передшкільного віку через гру, адже такий підхід сприяє навчанню, ранньому розвитку дитини та закладає основи для навчання впродовж життя.

Ключові слова: сучасний вихователь, фасилітатор, ігрове навчання, діти передшкільного віку.

Julia Savriy. The modern educator as a facilitator of playing education for pre-school children

The article defines the importance of the role of a modern educator in facilitating the learning of pre-school children via a play. The essence of the concept of «facilitation» is clarified and the necessity of using facilitation in the context of training future educators to organize children's play activities is substantiated. To realize the set goal, methods of analysis, synthesis, comparison of systematization and generalization, scientific provisions were used.

Based on the analysis of scientific and pedagogical research, it was found that «facilitation» comes from the English facilitate – it is to help, guide and facilitate. Therefore, it is a specialist who directs the process of the child's development, creates the atmosphere of psychological support and intellectual and emotional well-being.

Attention is focused on the fact that the gaming form of learning allows children not only to learn facts, but also to develop the skills of cooperation, communication and critical thinking. It turns learning into an exciting process in which children learn not only what is needed, but also because it is interesting. It was

emphasized that it is important to prepare educators for the organization of children's play education, in accordance with modern educational standards, foreign research and Ukrainian educational concepts.

According to the types of games of pre-school children, various methods of game learning are described, which can be used by an educator-facilitator.

It was found that skillful facilitators are able to integrate educational goals into game conditions, promote the involvement and activity of each child. It is important for a modern educator to have the knowledge and skills necessary to organize the education of pre-school children via a play, because this approach promotes learning, early development of the child and lays the foundations for lifelong learning.

Key words: *modern educator, facilitator, gaming learning, children of pre-school age.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Вища освіта України відповідаючи запитам та орієнтирам глобалізаційних процесів провідних держав світу інтегрує в освітню галузь гуманізацію, демократизацію, міжнародну інтеграцію, компетентнісний та особистісно орієнтований підходи. Така ситуація відповідає вимогам часу, адже сприятиме формуванню фахівця з інноваційним мисленням, готовності особистості до динамічних змін у соціумі завдяки розвитку здібностей до творчості, здатності до співпраці та міжкультурної взаємодії.

У зв'язку з цим, проблема підготовки майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти до виконання ролі наставника, консультанта, фасилітатора, тьютора, що здатен застосовувати інноваційні освітні технології набуває особливого значення. Крім того, сучасна дошкільна освіта вимагає розвинених рефлексивних здібностей вихователя, умінь організовувати діяльність дітей орієнтуючись на вікові та індивідуальні особливості їх розвитку. Вихователі в закладах дошкільної освіти мають бути готовими до побудови навчання з цінностями гуманної філософії та педагогіки партнерства. Це передбачає сформованість гуманістичних цінностей, особистісної зрілості, широкого світогляду, високого рівня освіченості у педагогів.

Відповідно до цього набуває популярності відкрите у зарубіжній педагогіці та психології явище фасилітації – форми групової роботи для розв'язання складних або дуже важливих проблем; для вироблення рішень підвищеної складності або важливості, досягнення поставленої мети.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. Проведений нами аналіз теоретичних джерел з проблеми фахової підготовки сучасних вихователів показав, що дослідники торкаються різних її аспектів. Серед них основоположними дослідженнями є наукові праці Л. Артемової, Г. Беленької, А. Богуш, З. Борисової, Н. Гавриш, Л. Загородньої, Є. Карпової, І. Луценко, Н. Лисенко, Т. Поніманської, Г. Сухорукової, І. Рогальської-Яблонської та інших.

Дослідженням феномена фасилітації займалися такі провідні науковці, як О. Галіцан, А. Гельбак, Н. Носова, О. Фісун, В. Нестеренко, О. Врублевська, В. Абрамова, І. Авдєєва, А. Болотова, О. Димова, О. Левченко, Л. Петровська та ін. Їх наукові дослідження присвячені розкриттю сутності, структури даного поняття, а також визначенню особливостей фасилітаційного впливу, аналізу педагогічних умов формування фасилітаційної компетентності тощо.

Зарубіжні дослідження присвячені фасилітації гри дитини дошкільного віку (Х. Дженсен, А. Пайл, Дж. М. Зош, Х. Б. Ібрагім, Шерман А. Сарагоса, Ж. Ріунамо і Б. К. Хамре (2019)), утверджують думку, що фасилітація гри – це наука та мистецтво, яке сприяє залученню дитини до навчання через гру. Хороший фасилітатор надихає на гру, створює простір для багатьох варіантів ігрових занять та адаптує свою роль відповідно до потреб дітей, коли вони приймають нові виклики [8, с. 5]. Тож сучасному вихователю важливо бути фасилітатором дитячої гри, володіти знаннями та навичками, необхідними для навчання дітей передшкільного віку через гру.

Мета статті: уточнити сутність поняття «фасилітація» та обґрунтувати необхідність використання фасилітації в контексті підготовки майбутніх вихователів до організації ігрової діяльності дітей передшкільного віку. Для реалізації поставленої мети використано методи аналізу, синтезу, зіставлення систематизації та узагальнення, наукових положень.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Процеси, які відбуваються у суспільному житті, вимагають від сучасних фахівців застосовувати нестандартні рішення та вміння гнучко діяти в динамічних умовах соціуму. Це стимулює пошук ефективних методів і прийомів навчання, інноваційних освітніх технологій [5, с. 7].

Створення умов для розвитку вихователя нового покоління – фасилітатора, який сприяє вияву природних можливостей зростаючої особистості та збагачує їх; удосконалення професіоналізму педагога закладу дошкільної освіти впливає на підвищення якості освітнього процесу дошкільної освіти.

Уточнюючи сутність основних понять дослідження, зазначимо, що дефініція «фасилітація» походить від англ. facilitate – це допомагати, направляти, полегшувати. Тобто це фахівець, який направляє процес розвитку дитини, створює для цього атмосферу психологічної підтримки та інтелектуального й емоційного добробуту. Він допомагає актуалізувати ціннісне ставлення до людей, природи, національної культури на основі організації, гуманістичного, діалогічного, суб'єкт-суб'єктного спілкування, атмосфери безумовного прийняття, розуміння та довіри.

Фасилітація часто розглядається як техніка (технологія, методологія) найчастіше поряд з тьюторством, коучингом, модерацією, медіацією, тренерством, консультуванням. Нині ці техніки активно розвиваються в нашій країні, а фахівці в цих галузях стають усе більш затребувані [7, с. 30].

Науковці І. Дорожко та О. Малихіна наголошують, що сучасний вихователь-фасилітатор має надихати своїх вихованців на гру, створювати простір для різних варіантів ігрових занять і трансформувати свою роль залежно від потреб дітей. Ефективність фасилітатора полягає в здатності поєднати навчальні й виховні цілі та ігрові умови, сприяти залученню й активності кожної дитини [3, с. 25].

Поряд із тим, зустрічаємо ряд іноземних досліджень присвячених узагальненню доказової бази щодо ролі та важливості навчання дітей через гру, що є ключовим позитивним фактором здорового розвитку дитини (Дженніфер М. Зош, Емілі Дж. Хопкінз, Ханне Дженсен, Клер Лю, Дейв Ніл, Кеті Хірш-Пасек, С. Ліннет Соліс та Девід Вайтбрейд) [9].

Щоб був ефект від навчання, і дитина запам'ятала інформацію, вона має бути цікавою. Ігрова технологія в навчанні розвиває інтелектуальні здібності значно краще. З дитинства дитина грає: так вона пізнає світ, розпізнає на дотик предмети, знайомиться з незвіданим. Потім відбувається перехід у більш осмислені та корисні ігри – складання пірамідок, пазлів, мозаїки.

Ігрове навчання захоплює дитину весь час заняття. Їй цікаво, вона включена в роботу і не потребує відволікання, переключення уваги. У такому форматі вчитися значно легше, інформація відкладається у голові надовго, адже вона запам'ятовувалась свідомо.

Щоб зрозуміти, яку користь діти отримують від гри, дослідники з Гарвардської вищої школи освіти та факультетів психології Гарвардського та Каліфорнійського університетів у Берклі провели два експерименти на свіжому повітрі з дітьми від 5 до 10 років. Вони хотіли з'ясувати, чи будуть діти вибирати різні умови для гри, що полегшують або ускладнюють її, коли вони грають на перемогу, і коли вони грають у неї задля розваги.

Науковиця-педагогиня Елізабет Бонавітц, одна з авторок цього дослідження розповіла про деякі з ключові висновки експерименту. Дослідники виявили, що діти вибирають складніші умови, коли грають заради розваги, а не для того, щоб виграти. Гра також керується внутрішніми цілями. Діти розуміють: якщо задовольняти свою цікавість, вивчаючи щось, то навчання буде приносити задоволення. Потяг дітей гратися просто для задоволення є дуже сильним, навіть коли вони хочуть виграти. **Думки дітей розділилися порівну щодо того, що краще: грати на перемогу чи заради розваги [4]. Задоволення дітей від гри пов'язане із позитивними емоціями, радістю, що отримує дитина від процесу гри. Суголосі із думкою дослідника гри Пітера Грея, який вважає радість та зацікавленість переважними емоціями гри [9, с. 19].**

Таким чином, ігрова форма навчання дозволяє дітям не тільки засвоювати факти, але і розвивати навички співпраці, комунікації та критичного мислення. Вона перетворює навчання на захопливий процес, в якому діти навчаються не лише тому, що потрібно, але і тому, що це цікаво. Відтак, важливо здійснювати підготовку вихователів до організації ігрового навчання дітей відповідно до сучасних освітніх стандартів, зарубіжних досліджень та українських освітніх концепцій.

Важливі, на наш погляд, завдання підготовки майбутнього вихователя до організації ігрової діяльності дітей дошкільного віку виокремлює С. Довбня:

- формування педагога дошкільного фаху як представника певної культури на основі засвоєння культурних здобутків людства й нації;
- здатність творчо та оперативно реалізовувати у професійній діяльності фахові вміння й навички;

– формування потреби в самоактуалізації, професійному самовдосконаленні та самоосвіті задля компетентного вирішення навчально-виховних завдань у царині дошкільної освіти [2, с.213].

Реалізація фасилітаційного підходу в підготовці майбутніх вихователів сприятиме пошуку і застосуванню особистісно орієнтованих технологій, усвідомленню здобувачами вищої освіти важливості самовдосконалення та самоосвіти, формуванню вмінь здійснювати педагогічну рефлексію, а також забезпеченню гуманістичного освітнього середовища.

Зважаючи на різноманітність видів ігор дітей передшкільного віку вихователь-фасилітатор може застосовувати різні способи ігрового навчання. Так, навчання може відбуватися через прямі вказівки, коли гра є новою чи складною. У цьому випадку вихователь має підготувати середовище та матеріали відповідно до навчальної мети, керувати та координувати роботу дітей, пояснювати, спостерігати та підтримувати дітей.

Навчання через вільну гру вихователь-фасилітатор може здійснювати спостерігаючи та слухаючи дітей протягом гри. Він також може підтримувати прагнення дитини приєднатися до гри однолітків та допомогти дитині скоординувати свої інтереси та ідеї з інтересами та діями інших дітей. У цій грі дитина визначає власні цілі відповідно до своїх інтересів.

Під час керованої гри вихователь-фасилітатор підтримує дітей у досягненні однієї чи декількох навчальних цілей в ігровому контексті. Ідея полягає в координації діяльності дитини, але без керівництва її діями. У керованій грі контроль того, що і як робити, розподіляється між дітьми та дорослими. Вихователь може приєднатися до гри, аби розширити навчальні можливості через відкриті питання чи пропозиції. Роль вихователя у цьому випадку полягає у спрямуванні дітей на дослідження навчальної мети, спостереженні, розвитку та розширенні дитячого мислення та ідей.

Слід підкреслити, що керована гра має певні переваги для дитини, оскільки сприяє формуванню мовної та математичної грамотності, соціальних навичок та емоційної саморегуляції у порівнянні з навчанням через вказівки чи вільну гру.

Дослідник Дж. Рів виділив чотири принципи діяльності педагога-фасилітатора:

– Налаштовувати. Педагог-фасилітатор відчуває стан дитини та відповідно спрямовує свої дії, уважно слухає, що говорять діти, намагається «прочитати» ситуацію та зрозуміти, чого дитина потребує.

– Взаємодіяти. Гарний фасилітатор турбується про дітей, сприяє взаємодії, забезпечує відчуття важливості кожної дитини.

– Підтримувати. Під час взаємодії педагог-фасилітатор сприймає дітей такими, які вони є, та допомагає їм досягати власних цілей. Таким чином, діти почуваються компетентними, творчими та більш відповідальними за свою діяльність.

– Пояснювати. Коли діти переступають межу, педагог-фасилітатор підтримує, направляє та пояснює, чому один вид поведінки чи мислення є прийнятним, а інший ні [6].

Ці принципи, на наш погляд, досить вдало ілюструють компетентності якими повинен володіти сучасний вихователь закладу дошкільної освіти, який прагне вирішувати задачі професійної діяльності на основі фахових знань і умінь, що поєднуються із розвитком особистісно-професійних якостей.

Фасилітація ігрового навчання вимагає від вихователя спеціальних навичок та умінь. Він повинен бути відкритим до ідей дітей, вміти стимулювати їх участь у грі, сприяти творчому мисленню та співпраці. Важливо, щоб вихователь був готовий до постійного самовдосконалення та вивчення нових методик і підходів до ігрового навчання.

Для сучасного вихователя закладу дошкільної освіти, важливо бути хорошим фасилітатором, що надихає на гру, створює простір для багатьох варіантів ігрової діяльності, адаптує свою роль відповідно до потреб, інтересів та індивідуальних особливостей дітей. Умілі фасилітатори здатні інтегрувати навчальні цілі в ігрові умови, сприяти залученню та активності кожної дитини. Виступаючи фасилітатором ігрового навчання дітей передшкільного віку вихователь є дизайнером ігрової діяльності, а не дорослим що дає готові рішення.

Висновки роботи і перспективи подальших досліджень у визначеному напрямі.

Підсумовуючи, варто зазначити, що: 1) діти навчаються під час гри; 2) гра складається зі спектра ігрових практик і вони можуть підтримувати різні результати навчання; 3) дорослі відіграють надзвичайно важливу роль у фасилітації та активній участі в навчанні дітей через гру; 4) політики,

соціальні та культурні умови, в яких живуть діти, впливають на їхні можливості навчатися через гру [8, с. 28].

Таким чином, сучасний вихователь відіграє ключову роль у розвитку дітей передшкільного віку через фасилітацію ігрового навчання. Його завдання полягає не лише в передачі знань, а й у сприянні всебічному розвитку дитини, стимулюванні творчості та уяви, а також формуванні комунікативних навичок. Для цього вихователю важливо володіти спеціальними навичками та вміннями, які допоможуть йому стати успішним фасилітатором ігрового навчання.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні методів і засобів педагогічної фасилітаційної технології в процесі фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ватаманюк Г. П. Фасилітація в освітньо-виховному процесі закладу дошкільної освіти: сутність та особливості. *Березневий науковий дискурс 2023 на тему: «Детермінанти посилення ролі освіти у повоєнному відновленні України»*. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції для освітян (м. Чернігів, 22 березня 2023 року). Чернігів: ГО «Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій», 2023. С. 97–101.
2. Довбня С. О. Підготовка майбутніх вихователів до організації ігрової діяльності з дітьми дошкільного віку (на матеріалі спецкурсу «Теорія і методика ігрової діяльності дітей дошкільного віку»). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка*; [редкол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. № 5 (49). С. 211–219.
3. Дорошко І.І., Малихіна О.Є. Роль вихователя як фасилітатора дитячого розвитку. *Дошкільна освіта в сучасному освітньому просторі: актуальні проблеми, досвід, інновації: Матеріали VIII наук.-практ. конф.*, 21 квітня 2023 р., Харків / Харк. нац. пед. ун-т; за заг. ред. Т. Танько (електронне видання). Харків: ХНПУ, 2023. С.24–25. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/14279>.
4. Коваль О. Ігри та навчання: якою має бути гра, щоб діти отримали від неї користь. Освіторія Медіа. URL: <https://osvitoria.media/experience/igry-ta-navchannya-yakoyu-maye-buty-grashhob-dity-otrymaly-vid-neyi-koryst/>.
5. Професійна підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій: український і зарубіжний досвід: монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 340 с.
6. Reeve J. Teachers as Facilitators: What Autonomy-Supportive Teachers do and why their Students Benefit. *The Elementary School Journal*, vol. 106(3), 2006. pp. 225–236. URL: <https://doi.org/10.1086/501484>.
7. Самко А. М. Педагогічна фасилітація в освітній діяльності закладів післядипломної освіти. *Інноваційні наукові дослідження: теорія, методологія, практика: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 26–27 лютого 2021 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. Київ: ГО «Інститут інноваційної освіти», 2021. С. 30–33.
8. Фасилітація гри: мистецтво та наука про залучення дітей дошкільного віку до навчання через гру (Біла книга) / Х. Дженсен, А. Пайл, Дж. М. Зош, Х. Б. Ібрагім, А. Сарагоса Шерман, Ж. Ріунамо, Б. К. Хамре. Біллунд: The LEGO Foundation, 2019. 42 с.
9. Zosh J. M., Hopkins E. J., Jensen H., Liu C., Neale D., Hirsh-Pasek K., Solis S. L., Whitebread D. Learning through play: a review of the evidence (white paper). The LEGO Foundation, DK. paper). The LEGO Foundation, DK. 2017, 39 p. URL: <https://www.legofoundation.com/media/>.

REFERENCES

1. Vatamaniuk H. P. Fasylytatsiia v osvितno-vykhovnomu protsesi zakladu doshkilnoi osvity: sutnist ta osoblyvosti. *Bereznevyyi naukovyyi dyskurs 2023 na temu: «Determinanty posylennia roli osvity u povoiennomu vidnovlenni Ukrainy»*. Zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii

dla osvitian (m. Chernihiv, 22 bereznia 2023 roku). Chernihiv: HO «Naukovo-osvitnii innovatsiinyi tsentr suspilnykh transformatsii», 2023. P. 97–101. [in Ukrainian].

2. Dovbnia S. O. Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do orhanizatsii ihrovoi diialnosti z ditmy doshkilnoho viku (na materiali spetskursu «Teoriia i metodyka ihrovoi diialnosti ditei doshkilnoho viku»). Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii : naukovyi zhurnal / MON Ukrainy, Sumskiy derzh. ped. un-t im. A. S. Makarenka; [redkol.: A. A. Sbruieva, O. Ye. Antonova, Dzh. Bishop ta in.]. Sumy : SumDPU im. A. S. Makarenka, 2015. vol. 5 (49). P. 211–219. [in Ukrainian].

3. Dorozhko I. I., Malykhina O. Ie. Rol vykhovatel'ia yak fasylytatora dytiachoho rozvytku. Doshkilna osvita v suchasnomu osvitnomu prostori: aktualni problemy, dosvid, innovatsii: Materialy VIII nauk.-prakt. konf., 21 kvitnia 2023 r., Kharkiv / Khark. nats. ped. un-t; za zah. red. T. Tanko (elektronne vydannia). Kharkiv: KhNPU, 2023. P.24–25. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/14279>. [in Ukrainian].

4. Koval O. Ihry ta navchannia: yakoiu maie buty hra, shchob dity otrymaly vid nei koryst. Osvitoriiia Media. URL: <https://osvitoria.media/experience/igry-ta-navchannya-yakoyu-maye-buty-gra-shchob-dity-otrymaly-vid-neyi-koryst/>. [in Ukrainian].

5. Profesiina pidhotovka fakhivtsiv u vymiri novykh osvitnikh realii: ukrainskyi i zarubizhnyi dosvid: monohrafiia. Ivano-Frankivsk: NAIR, 2019. 340 p. [in Ukrainian].

6. Reeve J. Teachers as Facilitators: What Autonomy-Supportive Teachers do and why their Students Benefit. *The Elementary School Journal*, vol. 106(3), 2006. P. 225–236. URL: <https://doi.org/10.1086/501484>. [in English].

7. Samko A. M. Pedahohichna fasylytatsiia v osvitnii diialnosti zakladiv pisliadyplomnoi osvity. Innovatsiini naukovy doslidzhennia: teoriia, metodolohiia, praktyka: materialy V Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii (m. Kyiv, 26–27 liutoho 2021 r.) / HO «Instytut innovatsiinoi osvity»; Naukovo-navchalnyi tsentr prykladnoi informatyky NAN Ukrainy. Kyiv: HO «Instytut innovatsiinoi osvity», 2021. P.30–33. [in Ukrainian].

8. Fasylytatsiia hry: mystetstvo ta nauka pro zaluchennia ditei doshkilnoho viku do navchannia cherez hru (Bila knyha) / Kh. Dzhensen, A. Pail, Dzh. M. Zosh, Kh. B. Ibrahim, A. Sarahosa Sherman, Zh. Riunamo, B. K. Khamre. Billund: The LEGO Foundation, 2019. 42 p. [in Ukrainian].

9. Zosh J. M., Hopkins E. J., Jensen H., Liu C., Neale D., Hirsh-Pasek K., Solis S. L., Whitebread D. Learning through play: a review of the evidence (white paper). The LEGO Foundation, DK. paper). The LEGO Foundation, DK. 2017, 39 p. URL: <https://www.legofoundation.com/media/>. [in English].

Матеріал надійшов до редакції 03.07.2024